

21. 5. 2013

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Může věřitel s úspěchem odporovat dědické dohodě uzavřené jeho dlužníkem?

Dlužníci se velmi často snaží „odklonit“ majetek, který již vlastní nebo který mají teprve nabýt, na třetí osoby, a předejít tak tomu, aby o něj nepřišli v exekuci nařízené na návrh svých věřitelů. Jedním z prostředků, kterými věřitelé mohou proti tomuto účelovému jednání dlužníků bojovat, je tzv. odpůrcí žaloba. Mohou však věřitelé tento právní nástroj využít i vůči dědické dohodě, na základě níž dlužník nabude do svého vlastnictví méně, než kolik činí jeho zákonný dědický podíl?

Podle § 42a odst. 1 OZ se může věřitel domáhat, aby soud určil, že dlužníkovy právní úkony, pokud zkracují uspokojení jeho vymahatelné pohledávky, jsou vůči němu právně neúčinné. Odporovat lze přitom podle odstavce 2 téhož ustanovení právním úkonům, které dlužník učinil v posledních třech letech v úmyslu zkrátit své věřitele (*in fraudem creditoris*), musel-li být tento úmysl druhé straně znám, a právním úkonům, kterými byli věřitelé dlužníka zkráceni a k nimž došlo v posledních třech letech mezi dlužníkem a osobami jemu blízkými, nebo které dlužník učinil v uvedeném čase ve prospěch těchto osob, s výjimkou případu, kdy druhá strana tehdy dlužníkův úmysl zkrátit věřitele i při náležité pečlivosti nemohla poznat.

Právo odporovat právním úkonům je třeba uplatnit vůči osobě, v jejíž prospěch byl odporovatelný právní úkon učiněn (§ 42a odst. 3 OZ). Úspěch v soudním řízení s odpůrcí žalobou znamená pak pro věřitele to, že právní úkon dlužníka, kterému odporoval, je vůči němu neúčinný potud, že může požadovat uspokojení své pohledávky z toho, co odporovatelným právním úkonem ušlo z dlužníkovy majetku. Jinými slovy řečeno, majetek, kterého se týkal neúčinný právní úkon dlužníka, může být **postižen v exekuci za účelem uspokojení věřitelovy pohledávky**. Nutno však podotknout, že neúčinný právní úkon nadále zůstává platným právním úkonem.

Uspokojení věřitelovy pohledávky je zkráceno kupříkladu tím, že dlužník prodá svůj majetek za kupní cenu, která odpovídá sotva polovině jeho tržní hodnoty. Od tohoto typického příkladu zkracovacího úkonu, v jehož důsledku se dlužníkův majetek zmenšuje, se odlišuje situace, kdy dlužník na základě svého jednání nabude do svého vlastnictví méně majetku, než na kolik měl nárok. I taková situace však zhoršuje postavení věřitelů, neboť dlužníkův majetek, z něhož mohou být jejich pohledávky uspokojeny, se nerozmnoží v rozsahu předvídaném zákonem.

Podstata dědické dohody

K nastíněné situaci může velmi snadno dojít právě v řízení o dědictví, v němž se dědici mezi sebou vypořádají dohodou tak, že zadlužený dědic obdrží ze zůstavitelova majetku méně, než na kolik by

měl nárok při dědění ze zákona. O dědické dohodě přitom platí, že soud ji schválí, neodporuje-li zákonu nebo dobrým mravům (§ 482 odst. 2 OZ ve spojení s § 175q odst. 1 písm.c) OSŘ); tímto schválením dohoda nabývá právní účinky a řízení o dědictví se tím končí (§ 175s odst. 1 OSŘ). Nejvyšší soud ČR ve své judikatuře dospěl k závěru, že dohoda o vypořádání dědictví schválená pravomocným usnesením soudu nemůže být posléze soudem zrušena postupem podle ustanovení § 99 odst. 3 OSŘ ani určena neplatnou (viz např. rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ve věci spis. zn. 21 Cdo 1240/2007 ze dne 26. srpna 2008). Na první pohled by se tak mohlo zdát, že poté, co by shora uvedená dědická dohoda byla usnesením soudu schválena, nebylo by již možné napadnout odpůrcí žalobou. Takový závěr by však byl unáhlený a z mnoha důvodů nesprávný, jak ostatně doložil Nejvyšší soud ČR ve svém rozhodnutí věci spis. zn. 21 Cdo 4369/2010 ze dne 17. května 2012, publikovaném ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 103/2012.

Argumenty svědčící pro zařazení dědické dohody mezi odporovatelné právní úkony

Předně je třeba zohlednit, že vyslovením neúčinnosti dědické dohody nastávají zcela jiné právní účinky, než při jejím zrušení nebo prohlášení za neplatnou. Věřiteli se při neúčinnosti dědické dohody dostává pouze možnost uspokojit svou pohledávku z majetku, který její účastník nabyt nad svůj zákonný dědický podíl, a to na úkor věřitelova dlužníka coby jejího jiného účastníka; vypořádání dědictví jako takového však zůstává nedotčeno, neboť neúčinná dědická dohoda je i nadále existentní a platná.

Závěru, že dědické dohodě lze úspěšně odporovat, dále svědčí sama skutečnost, že dohoda o vypořádání dědictví nemůže být po svém pravomocném schválení soudem prohlášena za neplatnou. Odpůrcí žaloba totiž zůstává jediným věřitelovým prostředkem, kterým by mohl zvrátit nepříznivé účinky zkracující dědické dohody, a proto je nutné připustit možnost jejího uplatnění ze strany znevýhodněného věřitele.

Konečně na přípustnost odporovatelnosti dědické dohody nemůže mít vliv ani to, že na rozdíl od jiných hmotněprávních úkonů tato dohoda nabývá právní účinky až schválením soudu v usnesení o dědictví. Tímto schválením totiž dědická dohoda **neztrácí svůj případný „zkracovací“ účel**. Jak bylo uvedeno výše, soud při jejím schvalování zkoumá toliko, zda dědická dohoda neodporuje zákonu nebo dobrým mravům, nikoli však majetkovým postavením a úmysly dědiců. Otázkou, zda dohoda byla uzavřena v úmyslu zkrátit uspokojení věřitelů některého z dědiců, se tedy soud nezabývá a ani zabývat nemůže.

Z výše uvedených důvodů je proto nutno konstatovat, že **věřitel může s úspěchem odporovat dohodě o vypořádání dědictví**, kterou jeho dlužník uzavřel v úmyslu zkrátit své věřitele, a to i přesto, že byla schválena pravomocným usnesením soudu.

Lhůta pro podání odpůrcí žaloby

Pro úplnost je nutné uvést, že skutečnost, že dohoda o vypořádání dědictví nabývá svých účinků až právní mocí usnesení soudu, je významná pro dobu, ve které lze tuto dohodu napadnout odpůrcí žalobou. Jen na základě účinné dědické dohody může totiž dojít ke zkrácení věřitele. Lhůta tří let pro domáhání se neúčinnosti takové dohody odpůrcí žalobou proto může začít běžet poprvé v den, kdy se dohoda stane účinná, resp. kdy nabude právní moci usnesení soudu o jejím schválení (k tomu viz recentní rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ve věci spis. zn. 21 Cdo 662/2012 ze dne 2. dubna 2013).

Mgr. Michal Červinka,
advokátní koncipient

[Mališ Nevrkla Legal, advokátní kancelář, s. r. o.](#)

Longin Business Center
Na Rybníčku 1329/5
120 00 Praha 2

Tel.: +420 296 368 350

Fax: +420 296 368 351

e-mail: law.office@mn-legal.eu

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)